

VALTUUSTOALOITE

Luovutaan tasasuuruisten terveydenhuollon maksujen perimisestä pienituloisimmilta

Sosiaali- ja terveysministeriön asettamissa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisissa tavoitteissa vuosille 2023–2026 korostetaan asiakkaiden yhdenvertaisuutta, oikea-aikaisia palveluita sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista. Perustuslain mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslakivaliokunta on linjannut, ettei henkilön taloudellinen tilanne saa olla esteenä palvelujen saamiselle. OECD:n mukaan Suomella on terveydenhuoltoon pääsyssä enemmän ongelmia kuin muissa Pohjoismaissa, ja haavoittuvassa elämäntilanteessa olevat ja pienituloiset jäävät usein ilman tarvitsemiaan palveluja (Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD 2017).

Tämän taustalla ovat muun muassa asiakasmaksut. Suomalaiset maksavat julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista enemmän kuin muut pohjoismaalaiset. Korkeat asiakasmaksut ovat pienituloisten kohdalla pahimmillaan johtaneet siihen, että he empivät hoitoon hakeutumista, mikä puolestaan pitkittää sairauksien hoitoa.

Suomessa julkisista peruspalveluista perittäviä asiakasmaksuja päättyy ulosottoon huomattavan paljon. Vuonna 2022 ulosottoon päätyi yli 487 000 asiakasmaksua, joista 92 000 oli terveyskeskusmaksuja (Ulosottolaitos 2023).

Ei ole kenenkään edun mukaista laskuttaa, periä ja lopulta lähettää ulosottoon maksuja, joita maksukyvytön ei kykene maksamaan. Prosessi aiheuttaa turhia hallinnollisia kustannuksia ja kuormittaa tarpeettomasti myös viranomaisia, jolloin asiakasmaksujen perinnästä aiheutuu myös kustannuksia. Ulosottoon päätyneet maksut voivat pahimmillaan velkaannuttaa ja estää ihmisiä hakeutumasta palveluihin. Asiakasmaksut eivät saisi koskaan olla hoidon tai palveluiden piiriin hakeutumisen esteenä, koska näin ongelmat vain pahenevat ja oikea aikainen hoito olisi myös taloudellisesti kestävämpää.

Lainsäädäntö ei velvoita hyvinvointialueita alentamaan tai jättämään perimättä terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja, mutta hyvinvointialueet voivat kuitenkin päättää olla perimättä maksuja kaikkein köyhimmillä, mikä myös tukisi sosiaali- ja terveydenhuollolle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden saavuttamista.

Tasasuuruiset terveydenhuollon maksut tulisi poistaa ainakin kaikkein pienituloisimmilta, kuten takuueläkkeen tai eläketuen saajilta, työmarkkinatuen, työttömyysturvan peruspäivärahan saajilta ja toimeentulotuen saajilta.

Esitämme, että hyvinvointialueella valmistellaan malli, jolla vapautetaan terveydenhuollon tasasuuruksista maksuista edellä mainitut ryhmät sekä muut pienituloiset, jos se vaarantaa henkilön tai perheen toimeentuloa tai elatuskykyä. Maksuvapautuksen tulisi olla mahdollisimman yksinkertaista, jotta tämän hakeminen ei koituisi uudeksi esteeksi palveluihin hakeutumiselle.

Porissa 27.3.2023

Vasemmistoliiton aluevaltuustoryhmä

Milka Tommila

Raisa Ranta

Jenni Tuomi

Petri Salminen

Mika Aho

Tapio Ailasmaa